

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Éves ár... 10 kor.
 Felvétel... 4 c.
 Egyben kétszer kérvény:
 Éves ár... 20 kor.
 Felvétel... 5 c.
 Vidékre postán küldve:
 Éves ár... 22 kor.
 Felvétel... 6 c.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetőknek minden nap a hétbe és
 a hónap végén megadják a kiadványt.
 A kiadványt is kiadhatják:
 Nagyvárad, Árpádszomszék 8.
 A kiadványt is kiadhatják:
 vagy megvásárolják az újságterh.
 Előfizetők és hirdetőik a
 kiadványt is kiadhatják.
 Nyitni minden nap 8 óráig.

A nemzetközi szövetkezeti kongresszus.

Budapest, szeptember 6.

Ma kezdődött a szövetkezetek nemzetközi szövetségének Budapestre összehívott VI. nagygyűlése. Az első nyilvános ülés a köztelek nagytermében volt, a mely ez alkalomra teljesen megtelt a világ minden részéből összesereglett képviselőivel a nemzetközi szövetséghez tartozó szövetkezeteknek. A kormány képviselőjében gr. Tisza István miniszterelnök jelent meg, Flósz Sándor igazságügyminiszter, Tallán földművelésügyi minisztert Makfalvy államtitkár képviselte.

Ott voltak ezenkívül Henry Wolf a nemzetközi szövetség elnöke, a szövetség központi bizottságának tagjai közül V. Servy (Belgium), M. P. Blem, S. Högsbro (Dánia), R. Barré, L. Héliés, Rocquigny gróf (Franciaország), dr Krüger, dr Alberti, H. Kauffmann (Németország), Wrobecz Károly (Ausztria), M. Avramovitch (Szerbia), dr Müller János, Schör (Schweicz), J. C. Grar, Greenwood, J. Hárden, W. Maxwell, D. Mc. Jones (Anglia), ezenkívül S. Damff (Bulgária), de Fongalland, T. E. Gueshoff (Bulgária), Ossen Ivanoff, P. N. Issakov, E. Karadi, S. M. Lozanitch, Tchacaloff, dr Ludwig Vogler stb.

Nagy számban jelentek meg a magyar szövetkezeti mozgalom vezetői, a többek közt: gróf Zselensky Róbert, gróf Majláth József, dr Darányi Ignác, a Magyar Gazdaszövetség elnöke, örgróf Pallavicini Ede, gróf Teleky Sándor, a székesfehérvári képviselőjében Halmos János polgármester, Pestvármegye főispánja:

Beniczky Ferencz v. b. t. t., herceg Eszterházy Miklós, Pejacsevics horvát bán, gróf Zichy Aladár, Nagy Ferencz, Ivánka Oszkár, Nemeskéri Kiss Pál, gróf Széchényi Imre, Rubinek Gyula, Giesswein Sándor, Perczel Ferencz, Balogh Elemér, Szilassy Zoltán szövetkezeti vezérigazgatók és mások.

Wolf Henry a nemzetközi szövetség elnöke jelentette be mindenekelőtt, hogy a kongresszus elnöke: gróf Károlyi Sándor indítványozza egyuttal, hogy alelnökül gróf Majláth Józsefet, főtitkárukat pedig Bernát Istvánt válassza meg a kongresszus. (Elnök helyeslés.)

Gróf Károlyi Sándor üdvözölte ezután a megjelenteket, első sorban a kormány jelenlevő képviselőit.

Dr Bernát István a kongresszus főtitkára előterjesztette a kongresszushoz érkezett táviratokat. Távolmaradásukat kimentették: Szmezdányi nagyváradai püspök, Lukács László pénzügyminiszter, gróf Keglevich Gábor s a központi bizottság számos tagja.

A nemzetközi nagy gyűlést gróf Károlyi Sándor francia nyelvű beszéddel nyitotta meg, melynek javarészt tárczarovatunkban adjuk.

Gróf Károlyi Sándor beszédét folyton fokozódó figyelemmel hallgatták a kongresszus tagjai, a beszéd végeztével pedig percekig tartó tapsorkán zúgott fel.

Gróf Károlyi Sándor megnyitó beszéde után Henry Wolf a szövetség elnöke ismertette a pénteken rendezendő belgrádi kivándorlás módjait. A belgrádi kivándorlásra dr Bernát titkárnál kell jelentkezni. Majd köszönetet mond a kormányának, amiért az iparművészeti muzeum helyiségeit a kiállítás céljaira, ugyancsak köszönetet mond az OMGE-nek a helyiség átengedéseért. Az igazgatói je-

tentést a kongresszus elfogadta. Ugyancsak elfogadta a kongresszus az alapszabályok módosítására vonatkozó javaslatot is. Felhatalmazást kér ezután az elnököl Wolff, hogy Alfonse d'Jardin kinevezettét Kanada fő kormányzójává, őt a kongresszus nevében üdvözölhesse. A kongresszus a lelkes szövetkezeti előelőség üdvözléséhez hozzájárult.

A napirend további részét dr Müller Jánosnak, a svájci fogyasztó szövetkezetek szövetsége vezértitkárának előadása foglalta el.

Dr Müller Haus előadása.

Dr Müller Haus a falusi és községi fogyasztó szövetkezetek szervezéséről és működéséről tartott előadást. Tévesnek mondja azt a nézetet, hogy a fogyasztó szövetkezetek olyan alakulások, melyek csak a városok és ipari központok sűrű füstös levegőjében fejlődnek, de szerény kis falvakban, buzaföldek és legelők közepette eredményt felmutatni nem tudnak. Ez a vélemény ha helyes volna, kompromitálná a fogyasztó szövetkezetek ügyét s valószínűleg onnan ered, hogy a fogyasztó szövetkezetek számára eddig leginkább az ipari, kereskedelmi és közlekedés központokat sikerült megnyerni. Angliában, Skóciában a szövetkezetek e két klasszikus hazájában mai napig az ipari munkásosztály volt a mozgalomban a fővezető.

Ugyanígy van a többi nyugati államokban is.

Ebből azonban nem szabad következtetést vonni, már csak azért se, mert viszont Dánia és Svájc — újabban pedig Finnország példája mutatja, hogy a fogyasztó szövetkezeteknek ugyanolyan, sőt talán még jobb talaja van falun, paraszt lakosság közt, mint városokban.

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Szövetkezeti kongresszusi megnyitó.

— Gróf Károlyi László beszédéből. —

Szívesen üdvözölöm önöket úgy a magam, valamint honfitársaim nevében is, akik örülnek, hogy vendégekként láthatják a szövetkezeti mozgalom vezető egyéneit s kívánják, hogy magukat körünkben otthon érezzék.

Nekünk, magyar szövetkezőknek, akik ép úgy, mint önök, a szövetkezés hívei vagyunk, egyengetnünk kellett a szövetkezés útját, amelyen igyekszünk a nyugati társaink által kijelölt irányban haladni, remélvén, hogy népünk hasznát huz azokból a tanulságokból, melyeket önök példájukkal nyújtanak.

Ünnep az nekünk, hogy nálunk megjelentek s igen örülünk, hogy közösen megvitathatjuk azokat a tételeket, amelyek a kongresszus programjába fel vannak véve és amelyekkel külön kifejtve és megvilágítva, — meggyőződés szerint — sokan hozzá fognak járulni ahhoz, hogy Kelet-Európában a szövetkezés a kívánatos mértékben fellendüljön.

A szövetkezést magasztalni többé nem szükséges: mindnyájan ismerjük társadalmi, gazdasági és emberbaráti eredményeit. Jótékony hatása érezhető Nyugat-Európában, ahol a fejlődésnek tekintélyes fokára jutott. Ott azonban, ahol a demokrácia újabb keletű s méginkább ott, ahol csak ügyvel-bajjal fejlődik — és ez a helyzet, amint önök tudják, Európa Keletén — a szövetkezésnek még fontosabb következményei lesznek, mert hathatósabb tényezője lehet a haladásnak.

Európa Keletén szövetkezéssel foglalkozva, igen hamar észrevehetjük két feltűnő vonást, melyek uralni fogják a kérdést.

Az egyik kedvező a szövetkezésnek s az egyesülésre törekvésben áll, mely meg van az emberek között. Támogatja az erős hazafiság érzete, mely Európa Keletén él azoknál a különböző nemzeteknél, melyek az itt elterülő országokat lakják. Főnnáll, kinem alszik és élesíti az érdekek közösségének tudatát. Alapja azon testvéri köteleknek, melyet az individualista iskola Keleten még kevésbé tudott elpusztítani, mint másutt.

Az egyesülésnek ez az érzése, mely a közös eljárásra, az összetartásra vezet és amely

a Kelet népeinek erejét adja, ha ezt felhasználni tudják, nagyban segítségére lesz önöknek, mikor terjeszteni fogják a szövetkezést a Keleten.

De ez előny mellett figyelembe kell venni Európa Keletén a szövetkezés terjesztésének nagy akadályát. Es ez a második vonás, melyre utalnom kell. A közgazdasági dolgokban való járatlanság ez, amelylyel Kelet-Európának mezőgazdasággal foglalkozó népességénél oly gyakran találkozunk.

Ez oka annak, hogy minél tovább haladunk Kelet felé, annál jobban megállapíthatjuk, hogy ott a közügyek intézésében a kezdeményezés még ritkábban, talán soha sem jött a társadalom alsóbb rétegeiből, mint Nyugaton. E mellett az önkormányzásnak a tudása is hiányzott s ez alól legalább bizonyos fokig sokáig csak Magyarország volt kivétel.

Ezt is a középosztály hiánya s az a távoltság fejt meg, mely a vezetők és a vezetettek között társadalmilag létezik. Azonban az a reményünk, hogy a szövetkezés, ha Keleten mindenfelé kellően meghonosult, orvosolni fogja ezt a bajt is.

A szövetkezés rohamosan fog haladni, ha

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **Sirolin** tüdőbetegségeknél, lélegzőszervek hurutos bajainál, úgy mint idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alanti czéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc)

Eldadó részletesen ismerteti ezután a dániai és a svájci szövetkezetek eredményeit.

Behatóan ismerteti előadó ezek szervezeti, eredményeit.

Az említett két ország példája mutatja, logikább, hogy a fogyasztó szövetkezetek kiterjedése és fejlődése falun és községekben is lehetséges.

Lehetnek egyes országokban kivételes viszonyok, annyi azonban tény, hogy ma már a mezőgazdaságnak, de különösen a falvak lakosságát képező mezőgazdának is nagyot változtak a viszonyai.

Nagyon kevés helyen tudja a gazda már életszükségeit tisztán saját gazdasága terményeiből földözni. Az új gazdasági irány szerint a gazda elad mindent, amit termel, amit pedig fogyaszt, azt megveszi. A mily nagy szerepet játszik tehát a gazdánál az, hogy termékeit jó áron adja el, ugyanugy megköveteli a saját gazdasági érdeke, hogy a fogyasztási cikkeket lehető olcsón és jó minőségben szerezzé be.

A fogyasztó szövetkezetek szervezésének ez az egyik, de nem egyedüli feltétele. A szervezés bizonyos erkölcsi alapot — nem kis mértékű szellemi képességet — egy szóval «szövetkezeti szellemet» is igényel, a mit csak szívós propagandával, jól szervezett iskolákkal lehet elérni. Kell azonkívül, hogy a szövetkezetek alkalmazkodjanak a helyi viszonyokhoz: ebben rejlik fejlődésüknek alapja.

A fogyasztási szövetkezetek szervezésére általános alapelveket nem kíván előadó felállítani; fejtegetései végén csupán «kötelek» (központok) felállítását ajánlja. Erre különösen a kis falusi szövetkezeteknek nagy szükségük van — oktatást, biztatást, igazgatási segítséget nyújtanak nekik a kötelek, attól azonban őrizkedni kell, hogy a segítség ne váljék gyámkodássá.

Dömötör László: Kapcsolatban Haus Müller tanulságos előadásával és tekintettel arra, hogy a szövetkezeti törvények újjáalkotása és kiegészítésének kérdése több állam törvényhozásának napirendjén van, czélszerűnek látja, hogy a kongresszus néhány elvet részletesebb megvitatás és lehetőleg határozat tárgyává is tegyen.

Ugy véli, hogy az említett értekezésnek tanulságai általában a szövetkezeti élet tapasztalatai indokoltá teszik annak kimondását:

1. hogy a szövetkezeti ügynek jövő fejlődése és a szövetkezeti elvek egységének, tisztaságának megőrzése szempontjából nagyon előnyös a szövetkezeteknek kötelekbe lépése, az így alakult köteleknek, központoknak szövetségre lépése pedig megalkothatja a szövetkezeti ügyek és érdekek felsőfoku képviselőit.

Ez által a képviselők olyan szervezetre tesznek szert, amely alkalmas lesz nem csak kifelé az egységes szövetkezeti elveket és érdekeket képviselni, hanem befelé is minden más közeget felülmúló szakértelemmel gyakorolhatja az egyes szövetkezetek felügyeletének és felülvizsgálatának feladatát. Minthogy pedig a szövetkezeti kérdésekben megbízható szakvélemény beszerzésére ugy a bíróságoknak, valamint más hatóságoknak is gyakori szükségük van, ezen szakvélemények szolgáltatására pedig kiválóan a szövetkezeti központok alkalmasak és semmi esetre sem szabad szövetkezeteket illető szakvéleményeket idegen, sőt gyakran ellenséges kereskedelmi testületektől kikérni; minthogy továbbá az egyes szövetkezetek működésének felügyelete és felülvizsgálata által a szövetkezeti kötelek oly funkciót végeznek, amelyet a legtöbb állam törvényhozása állami érdekek ismert el, indokoltnak látszik, hogy a szövetkezeti köteleket, mint autonóm érdekképviselői és felügyeleti szerveket a szövetkezeti törvények is elismerjék.

2. Tekintettel arra, hogy a szövetkezeti intézménynek egyik főhivatása az, hogy a falusi nép közös gazdálkodásának formája legyen s a szövetkezeti forma főelőnye éppen a különböző vidékek különféle viszonyai és szokásaihoz való alkalmazkodási képességben áll, a törvényhozásoknak törekedniük kell oly korlátozásoknak törvénybe foglalásától, amelyek a nélkül, hogy magasabb állami érdeket védenének, a szövetkezetek szabad működését gátolják. A merev törvényes korlátozás mellőzésével, a szövetkezeti tagokra, vagyis az alapszabályokra kell bízni az üzlet korlátainak megállapítását, s ez által a mi a szabadelvűség és a kereske-

delmi szabadság elvének is inkább megfelelő, eleje vétetik annak, hogy a szövetkezés ellenes tényezők birói feljelentésekkel, s így a szövetkezetek folytonos zaklatásával a társadalmi békét, illetve a falu békéjét feldulják.

Városi közügyek.

A szeptember havi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósága pénteken délután tartja meg szeptember havi közgyűlését.

Az állandó választmány, mint az alábbi kitétszik, 25 pontban állította össze a közgyűlés tárgysorozatát, amelyek között azonban nincs olyan, mely a t. városatyákat hosszabb vitára ingerelné, hacsak a Hajdúvárosnak pártolás végett megküldött, a magyar nyelv és jelvények jogainak a külképviseletben leendő érvényesítése tárgyában a képviselőházhhoz intézett felirata nem kelt hevesebb vitát s nem fogják az ellenzék részéről követelni annak tárgyalását. Ugyanis az állandó választmány napirendterét javasol.

Bir nem tudni, hogy napirendelőtti felszólalások s interpellációkkal nem fogják e hosszabbítani a közgyűlést, remény van arra, hogy a közgyűlés csöndes lefolyású s rövid lesz.

A közgyűlésre szóló értesítés a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1904 évi szeptember hó 9-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Debreczen sz. kir. város felirata a magyar nyelv és jelvények jogainak a külképviseletben leendő érvényesítése iránt.

3. Győr sz. kir. város felirata az általános jövedelmi pótdóról szóló 1883 évi XLVI. t. cz. 13-§-ának a városok által felvett, de be nem kebelezett kölcsönök kamataira leendő kiterjesztése iránt.

4. U. annak felirata a községi adófizetési

a nép megértette, hogy egyedüli lesz képes megmenteni az alsó rétegek érdekeit és általában megvédeni őket mindenféle visszaélés és azzal a törekvéssel szemben, mely a hajdankor legerősebbjeinek helyébe a jelenkor legforfangosabbjait akarja tölteni. A szövetkezésnek ez a biztos eredménye fogja terjesztését megkönnyíteni. Az előbbi előny, mely vele jár, csak ezután következik. Talán idő kell még hozzá, hogy az altruizmus mellett azt a méltányosságot is meggyökeresedni lássuk, mely a polgári erények legszebbike s amely nélkül a gyöngye mindig gyöngye marad, úgy hogy a saját ügyeinek intézése és a szabadság reá nézve illuzoriussá válik.

Magyarországon a községek legnagyobb részében van elég olyan egyén, aki képes jól vezetni egy szövetkezetet, épp ezért könnyű szövetkezeteket alakítani: nem kell sokáig töprengeni, ha utánaozzuk azt, amit Nyugat-Európában tettek. Ezek mellett a községek mellett azonban főképpen olyan jelentéktelenebb és kisebb kiterjedésű vidékeken kívánatos a szövetkezetek meghonosítása, ahol egyáltalán senki sincs, aki az egyesületet intelligencia, ügyesség és erkölcsi garancia mellett képes volna vezetni.

Eppen az ilyen helyek azok, ahol a szövetkezetek gazdasági és erkölcsi eredménye sokkal jelentékenyebb lehet, mint ott, ahol már elég sok intelligens ember van.

Először hitelszövetkezeteket kellene alapítani oly helyeken, hol az uszora-adósság tönkre teszi a falusiakat, mert főképpen a hitelszövetkezetek által lehet nevezetesen eredményeket elérni, s mert a hitelszövetkezet a falusi uszora-adósságait már megállapítása után néhány nap múlva is képes konvertálni.

A hitelszövetkezetek mellett megalapítani kellene a fogyasztási szövetkezetet és pedig főleg azért, mert nagyon gyakran a szatócsholt az, ahol az uszora gyökeret ver, kis összegekben talán, de nagy kamatra. Terjeszteni kellene a fogyasztási szövetkezeteket nálunk azért is, hogy a nem szolid kereskedelemnek versenyt csináljunk és az árakat mérsékeljük. Ez a legjobb eszköz arra is, hogy kifejléssük az anynyira szükséges kereskedelmi érzéket a nép között.

Később az ekként előkészített talajban meg lehet gyökeresíteni termelő- és értékesítő szövetkezeteket. Munkánk javarészt most ez köti le.

A szövetkezet által nyitott ösvény kitágul, és egészséges fejlődés mellett már az első évek után elérkezett nálunk is az a pillanat, amelyben a tagok érezni kezdik, hogy gazdasági tudás ki nem elegendő és azt fejleszteni kell.

Ekkor áll be a szövetkezeti vezetőknek második nagy feladata, lehetővé tenni a társadalmi és szövetkezeti nevelést olvasókörök, falusi gazdaszövetségek és hasonló társaságok alakítása által. Ezekben a körökben a röpiratok, népszerű művek és újságok olvasásán kívül alkalom nyílik különböző előadásokra, amelyek által megismertetjük a népet jótékonyági, egészségügyi, tudományos és történelmi kérdésekkel, kiterjeszkedvén egyúttal a község mikénti czélszerű gazdasági haladásának kérdésére és különféle termelési módok ismeretelésére is.

Minden szövetkezeti központnak állandóan szem előtt kell tartania a végcéljait minden szövetkezésnek, hogy tudniillik nevelje a társadalmi erőt a szövetkezés hatalmával és szaporítsa a gazdasági tudást a gyakorlati okta-

tás segítségével, és emellett magasabb erkölcsi fejlődés is fog jelentkezni, melyet a méltányosság szükségszerű gyakorlása magával hoz. Mert bármily anyaginak látszik is a szövetkezés célja, mindnyájan tudjuk, hogy fenköltebb erkölcsi állapot felé is vezetik tagjaikat a méltányosság érzetének behatása alatt, mely nélkül a szövetkezés közkinccsá nem válik soha.

Gazdasági ténykedésünk erkölcsi és emberbaráti is egyszerűs mind, éppen azért fenköltebb társadalmi állapot felé vezet, amelyben a hasonlóképpen minden csoportja egymás érdekét ellensúlyozni törekszik, hogy megközelítse az érdekkiegyenlítés azon állapotát, mely csak méltányosság által tartható fenn.

Onők, akik eljöttek ide, engedjék lelküket magasabbra szárnyalni, mert itt nem csupán az anyagi haszonról lesz szó, hanem oly dolgokról is, melyek ennél fontosabbak, fenköltebb természetűek.

A szövetkezés egyike a leghathatósabb eszközöknek, melyek az emberiséget az általa keresett haladás felé vezetik. Erőt önt a demokráciájába, megadván az eszközöket arra, hogy a polgárok függetlenek lehessenek.

Ezt azonban nálunk és azt hiszem Kelet többi országaiban sem lehet okosan működő, jól szervezett és feladatunk magaslatán álló központok nélkül elérni. Ep azért Magyarországon már néhány évvel ezelőtt külön központot teremtettünk, amaz ismeretek terjesztésére, a melyeknek emelnie kell az értelmi színvonalat. E központ a »Gazdaszövetség«, mely, hisszük, rövidesen szép eredményeket fog elérni. Ez lesz, mi legalább reméljük, a társadalmi haladás terjesztésének az a szellemi központja, a honnan terjedni fognak az irodalom és előadá-

kötelezettségnek a község minden birtokosára és lakosára leendő kiterjesztése s a házbéradó általánosítása iránt.

5. Beregvármegye közönségének átirata II. Rákóczy Ferencz hamvainak a munkácsi várban leendő nyugalomra helyezése s a II. Rákóczy Ferencz emléket megbélyegző 1687. V. és 1715. XLIX. t. cz. törlése iránt.)

6. Tolnavármegye közönségének átirata az országgyűlés tiszta megvesztegetésének büntetendő cselekménynyé minősítése iránt.

7. Zala vármegye közönségének átirata a gyámpénztári pénzek elhelyezése tárgyában.

8. Zombor város felirata az élelmiszerek mesterséges megdrágítása tárgyában.

9. Az országos magyar gazdasági egyesület átirata a bevándorlás törvényes szabályozása tárgyában.

10. A tanács javaslata a biharmegyei gazdasági egyesületnek »Otthona« részére kért közterület átengedése iránti kérelme tárgyában.

11. U. annak javaslata Tátray Lajos nagyváradi lakos köztérvételi ügyében.

12. A tanács javaslata Hegedűs Rezső és neje nagyváradi lakosok köztérvételi ügyében.

13. U. annak javaslata Bary József és neje nagyváradi lakosok közérvételi ügyében.

14. U. annak javaslata Markovits Károly köztérvételi ügyében.

15. U. annak javaslata a 2000 koronán aluli fizetéssel bíró városi tisztviselők és alkalmazottak valamint a községi iskolai tanítók által kért drágasági pótlék kintalása tárgyában.

16. A tanács a módosított eltartási szabályrendelet tervezetét beterjeszti.

17. A tanács a 15 éven aluli gyermekek nyilvános mulatóhelyekről való távoltartása tárgyában készített szabályrendelet tervezetét beterjeszti.

18. A tanács Mezey Lajos és társa nagyváradi lakosokkal a 3, 5 és 6 számú fatelepek bérletére vonatkozólag megkötött szerződést beterjeszti.

19. Szűcs Dezső aljegyző 3 hónapi szabadságidő engedélyezés iránti kérvénye.

20. Kágyi Lajos fogalmazó 4 heti szabadságidő engedélyezés iránti kérvénye.

21. Pásztor Bertalan fogalmazó 4 heti szabadságidő engedélyezés iránti kérvénye.

22. Gergely Agoston adóvégrehajtó 4 heti szabadságidő engedélyezés iránti kérvénye.

23. Cseh Antal adóvégrehajtó szabadságidő meghosszabbítás iránti kérvénye.

24. Tiszti főorvos Dr. Bauer Bertalan gyakorló orvos tudori oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

25. Tiszti főorvos Dr. Halász Adolf gyakorló orvos tudori oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Erről a törvényhatósági bizottság tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba felvett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad 1904. szeptember hó 6-án.

főjegyző helyett
Eleméry Ferencz
aljegyző.

A keletázsiai háború.

Kuroki missziója.

London, szeptember 6. A harcztérről érkezett híres szerint az ellenséges csapatok Jantai irányában haladnak észak felé. Vajjon Kuroki tábornoknak sikerült-e megelőzni Jantai mögött Kuropatkin hadait, arra nézve nincsenek pozitív jelentések. Azt a missziót kapta Olyama tábornagtól, hogy a Tacho folyón átkelve, kerülő úton elében vágjon. Kuropatkin hadatainak. Azonban nem valószínű; hogy ez sikerülni fog neki. Csapatainak fáradtsága leirhatatlan. A terepviszonyok az élelmezést hihetetlen módon megnehezítik. A vízhiány is igen érezhetővé válik, de még inkább az élelemhiány. Tény, hogy az orosz seregek ugyanilyen nehéz ségekkel küzdenek s csak annyi akadályokat kell legyőzniük, mint a japánoknak, de azért a japán hadakat sem lehet már olyan harcztársaknak mondani, mint eddig, Amivel azonban a japánok határozottan előnyben vannak, az abból áll, hogy az ő hadseregeikben a demoralizációnak nyoma sincs. Ellenben az orosz csapatok demoralizációja nőttön növekedik. A liaojangi nagy vereség hisznek már a győzelemben, a legénység.

Kuropatkin helyzete Péterváron.

Pétervárról jelentik, hogy ott katonai körökben a legnagyobb konsternációt keltette a liaojangi nagy vereség. Ez azonban nem gyengítette Kuropatkin helyzetét. A pétervári udvari körök akadályozták meg annak idején, hogy Kuropatkin Mukdenba vagy Karbinba visszavonuljon. Kuropatkin, aki a harcztéren jobban átlátta a helyzetet, sürgetve kért engedélyt arra, hogy Liaojangot kiürítse s Mukdenben megerősített állást foglalhasson el. Ezt határozottan megtiltották neki. A császár most, mintán belátta, hogy Kuropatkin jobban látja a helyzetet, teljesen szabad kezet akar neki adni.

A körülzárás veszedelme.

London, szept. 6. A Reuter ügynökség jeleiti Pétervárról: Tegnap a késő esti órákban az a hír terjedt el, hogy Kuropatkin utóvédje jóformán megsemmisült. Hadseregének zöme a legnagyobb veszedelemben van, hogy körülzárják.

Készülődés Wladivosztk ellen.

Tokió, szept. 6. Egy ötödik hadest a jövő hét elején Wladivosztk alá indul, hogy az erődtől ostrom alá fogják. Japán szállító hajók parancsot kaptak ostromágyuk szállítására.

Port Arthur ostroma.

London, szept. 6. A Daily Telegraphnak jelentik Csifuból tegnap este 2 óra 30 perczről: Egy nagy rakomány lisztet szállító gőzös Port-Arthurba érkezett, ahol nagy lelkesedéssel üdvözölték. A 8. japán hadosztály Dalnyban partraszállt az ostromló hadsereg erősítése végett. Port-Arthurban jóformán nincs már lőtárhely. A kínai várost, hogy szabad kilövésst nyerjenek, le akarják bontani. Száz menekülő tegnap ideérkezett Port-Arthurból és azt mondja, hogy Port-Arthurt augusztus 2-ától 31-ig szakadatlanul támadták, még pedig kelet felől. A japánokat mindenütt nagy veszteségek közt visszaverték.

Pétervár, szept. 6. Az augusztus 27-iki támadásról dróttalan táviró segélyével újabb jelentés érkezett, melyben az van, hogy orosz

sok utján a hasznos és oly szükséges ismeretek annak a falusi népnek körében, mely többnyire ég a tudás vágyától.

Népünk, mely sokszor fél a Keletről vagy Nyugatról jövő üzletemberektől, akik üzletet akarnak vele kötni azért, hogy ők kizsákmányolják, az ekként szerzett tudást meg fogja becsülni.

Ezek helyett közéjük oly embereket kell küldenünk, akik oktatni fogják a parasztot és a kisiparost arra, miként kell védekeznie a kizsákmányolás ellen; miként kell legyőzni az uszortát a jól szervezett szövetkezeti versenyyel s miként lehet szerezni több erőt és több ismeretet, mely hiányzik. Akkor ezeket, akiket küldeni fogunk, nem ellenségeknek tekintik, hanem barátjaiknak, akik segítenek ez embereknek megszerezni a szövetkezés segítségével az anyagi, valamint az értelmi függetlenséget is.

Meg kell tanulni a fürgeséget és hajlékonyságot, alkalmazkodni kell a körülményekhez, a műveltség és értelem különböző fokához és ezer társadalmi követelményhez, amely nagyon hamar megtanít bennünket arra, hogy egy bizonyos következetes politikát kell követnünk, olyat, amely mindig egy cél, a nép anyagi és erkölcsi haladása felé törekszik. Lehet azonban, hogy alkalmazásban és formában folytonosan változni fog. A tudatlanság és ügyefogyottság azonban ki van zárva.

Nem szigorú és rendszeres intézkedések szükségesek a sikerhez, hanem ügyes és buzgó, a mi iskolánkból kikérült ember lesz az, aki ezt megszerzi. Nem a polgári közigazgatás, még kevésbé az állam, mely képes arra, hogy minden magán kezdeményezést csirájában elfojtsion.

Nem állami szociálistizmus, de a szabadság kell nekünk.

Ha Európa Keletének szövetkezeti térképét megrajzolnók és kiterjeszkednénk nem csupán az eredményekre, hanem a mozgalom indító okaira is, fekete pontokkal jelezhetnők azokat a helyeket, a hol a jóakarát által lelkesített középosztály még hiányzik. Ilyen helyeken természetesen, hogy némely emberek az állam beavatkozását látják szükségesnek. — De az állami beavatkozást, amennyire csak lehet, csökkentenünk kell. Nem állami tisztviselőre, a nép ügyének apostolaira van szükségünk. Az állam szolgálatában pedig sohasem voltak apostolok.

Oly országokban, ahol a magánkezdeményezés még gyöngye, a kormányok mihamar átcsapnak az állami szociálistizmusba azért, hogy a haladást kényük, kedvük szerint irányítsák és erejüket növeljék.

A szabadsághoz szokott ember ez ellen fölszólat. De bármily sok kifogásra ad is alkalmat az állami szociálistizmus, mert a helyett, hogy szabadságra szoktatná, attól elszoktatja az embereket: be kell mégis vallani, hogy bizonyos országokban és rétegekben egy-egy eszmét meghonosítani, sőt belé oltani a társadalomba, csak az állami működés képes. Ebben a tekintetben a siker reménye különösen erős oly országokban, ahol magánkezdeményezés még alig létezik.

Az állam által nyújtott segély vagy pénzbeli, esetleg más nemű támogatásból, vagy pedig abból állhat, hogy az állam a szövetkezetekre hasznos törvényekről és rendeletekről gondoskodik.

Azonban az állam ezt a segélyt csak ad-

dig adja meg, amíg az emberek képtelenek ezt a sajátjukból előteremteni és amíg a szövetkezés által felidézendő nagyobb gazdasági és társadalmi fejlődés elérése végett őket vezetni és támogatni kell.

Másrészről pedig az állam ne bénítsa és ne ölje meg a magánkezdeményezést. Miként önk látják, én azt óhajtanám, hogy az állam támogassa a magánkezdeményezést ott, ahol ez a siker érdekében okvetlenül szükséges.

De vizsgáljuk azt is, hogy mily feltételeket kellene az államnak szem előtt tartania, ha segíteni akar.

Szerintem az államsegélyne a arányosnak kell lennie azzal a hasznos eredménnyel, melyet a szövetkezet elérhet.

A szövetkezeti mozgalomnak két irányban való hatását észlelhetjük. Az egyik gazdasági jellegű, míg a másik a szövetkezők társadalmi és erkölcsi színvonalának emelkedésében nyilvánul.

Az állam első sorban azokat a szövetkeket segítse, amelyek tagjaik érdekeit a fent jelzett mindkét irányban felkarolják és csak másodsorban támogassa azokat, amelyek a fenti két irány közül csupán az egyiket vagy másikat juttatják tagjaik érdekében érvényre.

Egyáltalán számolni kell azokkal a nehézségekkel, amelyeket a szövetkezetek terjesztése körül legyőzni kell és különösen figyelembe kell venni azokat a nehézségeket, amelyekkel egyik-másik szövetkezeti központnak, a szövetkezés terjesztésével kapcsolatban fölmertülő nagy költségek miatt megküzdenie kell.

Az államnak a szövetkezeti központokban

részről 3890, japán részről 8000 ember esett el s a roham a japánok teljes vereségével végződött. A port-arthuri helyőrség 10.000 főre olvadt le.

A mandzsuri harcztérről.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Kuropatkin a jautai bányáknál való veszedelmes helyzetből épen vitte ki seregeit. Ezt Tokióban is elismerik. A liaojangi győzelem hírére Keraucsi japán hadügyminiszter és Sukusima tábornok nagy lakomát adtak, melyen az összes japán előkelőségek és hatóságok részt vettek.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) A Localanzeigernek jelentik, hogy Stackelberg 25 ezer emberével veszedelmes helyzetben van, a japánok keletre szorították és elválták a főseregtől.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) Pétervári hírek szerint a liaojangi csatában mindkét részről a legnagyobb vakmerőséggel harcoltak. A japánok olykor oly közel jutottak az oroszokhoz, hogy a tisztek revolvereket és kardjokat használtak ellenük. Liaojangot nem könnyen adták fel. A város romokban hever.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.) A japánok Mukdentől már csak 40 kilométerre vannak, a miért a polgári hivatalok átköltöznek Karbinba, így a hadi cenzura hivatal is.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.) Az oroszok erősebbek, mint a japánok hitték. Kuroki megkerülő hadoszlopa erős ágyuzásnak van kitéve, de rosszul cselelnek, hát nem sok kárt tesz.

Budapest szept. 6. (Saját tud. táv.) Magántáviratok szerint az orosz hadsereg két harmad részét elveszetnek lehet te-

kinteni. 18 ezer ember szombaton délebben letette a fegyvert, 30 ezer embert pedig az fenyeget. hogy kínai területre szorul, a hol pekingi intézkedés szerint le fogják őket szerelni. Hir szerint a főhadserg visszavonulása el van vágva.

UJDONSAGOK.

3840 korona cselédber.

Ennyit és nem kevesebbet követel egy nagyvárad cseléd a gazdájától. Az összeg nagysága és a peres felek állása olyan érdekessé teszik ezt a pert, hogy valóban pártját fogja ritkítani a perek történetében.

K. M. helybeli kereskedőnél szolgált egy leány 18 esztendeig; amint keresetében állítja, kikötött bérét nem kapta meg s így kénytelen volt egykori gazdáját a szolgálatból való kilépés után beperelni.

A per a rendőrkapitányi hivatal cselédügyosztálya előtt a közel jövőben fog tárgyalás alá kerülni. Akik tudomással bírnak felőle, de maga az egész rendőrkapitányi hivatal is, rendkívüli érdeklődéssel néznek a tárgyalás elé.

Az eredményt annak idejéu mi is közölni fogjuk.

*** A városi közgyűlés pénteken lesz.** Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése mindig csütörtöki napra esik. A folyó szeptember havi közgyűlés azonban 9-én, pénteken délután lesz, mivel csütörtökön ünnep van, Kisasszony napja.

*** Nagyvárad város csatornázása.** A város általános csatornázásának nagy munkáját tegnapelőtt megkezdették és pedig a Fűzes-utcán s úgy jönnek feljebb. Azért kezd-

ték a csatornázást a Fűzes-utcán, mert itt vannak a szennyvíz levezetők, azonkívül ez az utca van a legmélyebben s innen jöve feljebb, a vízmentesítés könnyebbé teszi a munkálatokat. A főmérnök reméli, hogy 10 nap múlva a Fű-utcán is kezdetét vehetik a csatornázási munkálatok. A mai nap folyamán a mérnöki hivatal felhívást fog kibocsátani a háztulajdonosokhoz abból a célból, jelentsék be a kitűzött határidőn belül, hogyan kívánják a házi-csatlakozást. Minthogy ugyanis minden háztulajdonos köteles lesz csatornáztatni, helyesebben teszi, ha óhaját bejelenti, mert ellenkező esetben a mérnöki hivatal a saját belátása szerint fogja a házi csatlakozást keresztülvinni.

*** A villamostelep szénszállító vasútja.** Nagyvárad város villamos telepén szükségelt szén könnyebb szállítására a közúti vasut lerakodó helyétől a villamos telep udvarára sínpar rakatott le. A műtanrendőri bejárás tegnap délelőtt ment végbe. Jelen voltak a vasúti és hajózási felügyelőség részéről Ney Ferencz főfelügyelő, Nagyvárad város képviselőjében Kőszeghy József főmérnök, Dus László főügyész, Mezey Mihály, továbbá Belányi Imre a villamos telep igazgatója, Tichy Gyula, a közúti vasut vezérigazgatója s Erdélyi főmérnök Budapestről. A bizottság kifogástalanak találta a lerakott vágányt s az üzemet engedélyezte.

*** Az árvaház ügyei.** Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya folyó szeptember hó 15-én délután 4 órakor gyűlést tart Rimler Károly polgármester elnöklété alatt a városházán.

*** A Magyar Szó bukik.** A fekete elfogultság és szellemi kiskorúság jegyében indult meg annak idején a Magyar Szó. Külsőleg a protestáns érdekek védelmezőjeként jelentkezett, valóságában pedig értelen papramorgós volt egész pályafutása. Előbb Bánffy uszályát hordozta, aztán Széll alatt Tisza mellé húzódott s ellenzékieskedett, most Tisza alatt pedig a

és szövetkezetek szövetségében oly segítő társra kell találnia, amely neki a szövetkezetek részére nyújtandó, akár pénzbeli, akár erkölcsi támogatásra vonatkozólag tanácsokat adna.

Magyarországon létesíteni óhajtuk a *Szövetkezeti Központok Szövetségét*, melynek a mi areopagunknak kell lennie. Ezt a szövetséget a szövetkezeti központok és az összes nagy szövetkezetek által küldött képviselők alkotnák.

A szövetkezés a középut a tőkés uralkodás és a szocializmus között. A kapitalizmus által követelt, csaknem korlát nélküli szabadság és a szocializmus által kivont túlságosan sok békó és a belőle eredő szabadság hiánya között igyekszik a haladás útját okosan biztosítani.

Szembeszáll a kapitalizmus túlzó önzésével és a szocializmus túlzásaival.

Igyekszik összeegyeztetni ezen ellentéteket, melyek egyesítve, a társadalmi béke felé visznek, míg magukra hagyva, egyetlenségre vinnék a társadalmat veszélyeztetve a demokrácia létét.

A szövetkezés úgy a konzerválásnak, valamint a haladásnak is eszköze. Megerősíti a gazdát földjének, a kézművest szerszámának birtokában s az általa nyújtott gazdasági előnyökkel fejleszti a munkás érdekeit, fölkarolja és erősíti a gyöngye függetlenségét.

Az az általános szükségérzet, hogy erősebbek legyünk, nehogy elbukjék a szünetnélküli küzdelemben, mindenütt a közösen érdekeltek egyesülésre vezet.

Beléptünk abba a korszakba, amelyben a

közösen érdekelt csoportok és nemzetek koalíciókat alkotnak.

Ezek a csoportosulások mindenütt különféle formákat öltenek, de az csak mindenütt az érdekek közössége lesz.

A társadalmi béke biztosítója a különféle társadalmi csoportok erőinek egyensúlyában van. Ott, ahol ezen erők helytelenül ellensúlyozódnak, a társadalmi béke eltűnik és a törvényt ez erősebb fogja szabni. Ez lesz a »Vae victus« kora.

Az emberi szivekben van egy érzés, mely erősebb a győzőnél, amely urává lesz a társadalmi forrongásnak és bomlásnak, ez a *méltányosság*.

Igen, ez az érzés az, amelyet ha ezerszer lábbal tipornak, ha ezerszer elhagynak, mégis élni fog a jobb lelkeben, szívüknek mélyén, ahonnan kitör, hogy visszavezesse a nemzedéket a társadalmi békéhez, ezért törekedjék a szövetkezés a méltányosság érzetének terjesztésére.

Ime uraim ezek az irányok, amelyekben haladni akartunk. Nemcsak anyagi előnyöket igyekeztünk biztosítani a népnek, hanem olyanokat is, melyek ezeknek fölülte állanak. Az elért eredmények nagyságáról módjukban lesz közvetlen tapasztalatokat szerezniök. Annyit mondhatok, hogy a földadatnak második része, a nép gazdasági és erkölcsi nevelése, nehezebbnek bizonyult, mint volt az első. Ettől a céltól meglehetősen távol állunk, de már előre látható, hogy azt elérni képesek leszünk, és igen le leszünk kötelezve azokért a tanácsokért, melyekkel nyugoti bajtársaink bennünket utba igazítanak és nagyon kíváncsian várjuk keleti szomszédaink nyilatkozatait saját törekvéseik

nehézségeiről. Azt hiszem, hogy a jóért való ez a nemes verseny fogja megadni a kongresszus legnemesebb tartalmát.

Összefoglalva az eredményt, a dolog rendje ez: a hitel-, a fogyasztó- és értékesítő szövetkezetek, melyek a termelőt fölzsabadítják a közvetítők igájától, végül mint az anyagi alkotások legfelsőbb foka, a termelőszövetkezetek következzenek. Ezek mellett mint irányítók és támogatók az egyes vidékeket vagy országrészeket, esetleg a szövetkezetek különös fajtáját ellenőrző és vezető központok. Majd ezek fölött, mint a legfelsőbb szövetkezeti alakulás, a szövetkezetek szövetsége. Ugy hisszük, ez a helyes út, mely a nép társadalmi és gazdasági fejlődéséhez, a megbolygatott társadalmi békéhez vezet.

Ez fogja egyesíteni azokat a különböző szervezeteket, melyek mind egyesülnek a béke hadseregének ama zászlaja alatt, melyet önk ma a Duna partjain abból a célból tűztek ki, hogy e zászló értesse meg az európai keletnépeivel, miben áll és mit kíván az a haladás, mely fönn fogja tartani a társadalmi békét.

Köszönöm uraim, hogy oly messziről eljöttek megvitatni tételeinket s terjeszteni eszméiket Európa keleti részében, az emberiség nagyobb javára és különösen a magyar szövetkezeti mozgalom érdekében, amely, meg vagyok róla győződve, nagy támaszt fog nyerni a szomszéd országokban terjedő szövetkezeti mozgalomban.

Köszönöm, hogy készek nekünk tanácsokat adni s megmutatni, mit kell tennünk, hogy szerencsésen célt érjünk.

Már azzal, hogy eljöttek, érdemes dolgot cselekedtek s ezért mi önk iránt örökké hála-
lások leszünk.

legszolgaibb mamelukká vált. Ezt már megelégtették a protestánsok is s a lapot egymás után kezdték érdeme szerint megbecsülni, faképnél hagyni. A napokban aztán megjelent egy pár sor, a vízbefulónak kapaszkodása a szalmaszálba. A Magyar Szó szerkesztősége u. i. felhívást intéz a protestáns lelkészekhez, vegyék át a lapot tulajdonukba. Erre nincs sok kilátás, de van arra, hogy a mosdatlan kis hecczlap rövidesen megszűnik.

*** A Pecze szabályozása.** Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint Nagyvárad város egyik kányes szepitészeti ügye a jövő évben teljes megoldást nyer. A Pecze folyó a jövő évben teljesen szabályozva lesz. A szabályozás ügyében tegnapelőtt is tartottak az érdekeltek értekezletet. A megbeszélésnek nevezetes eredménye van a mennyiben megegyezés történt a szabályozás kivitelére nézve. A tárgyaláson részt vettek: *Papp Elek* főmérnök, a kulturménökség vezetője, *Köszeghy József* v. főmérnök, *Komlóssy József*, gazdasági tanácsos *Frank Endre* káptalani ügyész, *Géczy kápt.* főmérnök, *Pekánovits Imre*, a Berettyó-szabályozó társulat főmérnöke. A szabályozásnak akadályát tudvalevőleg az volt, hogy az alsó szakas megoldására nézve, a melyen káptalani malmok vannak, nem tudta megegyezni, különösen a költségeket illetőleg. Végre a káptalan terjesztett elő egy tervet, a melynek megbeszélésre tegnap előtt a kulturménökségi hivatalban jöttek össze az érdekeltek. A káptalani terv alapján megállapították azt a megoldást, a mely legalább megfelel mind a két fél érdekeinek. E szerint most új határozatot hoz a közgyűlés, a mit most már bizonyára jóvá fog fogyni a miniszter is, mert nem fogja megfelebbezni senki.

*** Közigazgatási bizottsági ülés.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma szerdán délelőtt 11 órakor tartja szokásos havi ülését, hogy a hatáskörébe tartozó ügyeket elintézzék. Az ülésen *Beóthy László* dr. főispán elnököl.

*** A helységnevek megmagyarosítása.** *Tisza* István gróf belügyminiszter felszólítást intézett az összes vármegyékhez, hogy a megye területén lévő idegen községek magyar névvel való fölcserélése ügyében tegyenek hozzá előterjesztést. A belügyminiszter célja a Magyarországon területén levő összes, idegen hangzású névvel bíró helységek neveinek megmagyarosítása. A felszólítás Biharvármegyéhez is megérkezett. Bizony ez az intézkedése nálunk Biharban nagyon is elkél s idején való lesz hogy az idegen nevű községek jó magyar nevet kapjanak.

*** Szabadságolások a városnál.** Mint a tárgysorozatból kiténik, a pénteki közgyűlésen is tárgyalás alá kerül néhány szabadságolás iránt benyújtott kérvény, amelyek közül kettő valószínűleg elutasítatik. Ugyanis az adóhivatal két végrehajtója is folyamodott, egyik szabadságért, másik szabadsága meghosszabbításáért. Ez már az állandó választmány ülésén is vitára adott okot. Ugyanis mindkettő öreg s nyugdíjba menni nem akarnak még sem s gyakori szabadságolás útján akarják hosszabbítani szolgálati idejüket. Az állandó választmány hétfői délutáni ülésén *Lukács Odón* adóügyi tanácsos erősen ellenezte a szabadság megadását megvilágosítván egyúttal a város adóhivatalának képét.

*** A tanítók is kapnak drágasági pótlékot.** Tegnap számunkban írtunk a városi tisztviselők drágasági pótlékáról, mely a pénteki közgyűlésen kerül szavazás alá s me-

lyet az állandó választmány hétfői délután tartott ülésén készítette elő. Az állandó választmány előbb úgy határozott, hogy a pénzügyi bizottság által megajánlott 25000 koronát, melyet az 1904. évi megtakarításból fedeznek, vagy ha ez elég nem volna, függő kölcsönt vesznek fel az 1906. évi költségvetés terhére. A 2000 koronán aluli fizetést élvező tisztviselők, továbbá a szolgák s a segélyben ez évben nem részesült rendőrök közt osztják ki, ellenben a tanítók, mivel korpótlékot élveznek, a drágasági pótlékban nem részesülnek. Amint azonban értesülünk, a tanítók is fognak kapni drágasági pótlékot. Az állandó választmány ülésének végén *Dus László* főügyész meggyőző érvekkel bizonyította a tanítók drágasági pótlék iránti kérelmének jogos és méltányos voltát s indítványozta, hogy tekintettel arra, miszerint a 2500 korona csekély pótlással elégséges lesz a tanítóknak is, részesüljenek ők is drágasági pótlékban. Az állandó választmány magáévá tette az indítványt s előterjesztést tesz a közgyűlésnek, hogy 27000 korona irányoztassék elő drágasági pótlék fedezésére, miáltal a tanítók is részesülnek a 8 százalékos drágasági pótlékban. A közgyűlés bizonyára magáévá teszi az előterjesztést s így a tanítók jogos és méltányos kérelme is teljesítve lesz.

*** Vásárra iparosok s kereskedők csak iparigazolvánnyal mehetnek.** *Hieronym* Károly m. kir. kereskedelemügyi miniszter körrendeletet intézett az összes városok rendőrhatalóságaihoz s a megyei főszolgabírókhoz, melyben tudatja, hogy a különböző helyeken tartandó vásárokat látogató iparosok s kereskedők mindenkor magukkal kötelesek vinni iparigazolványukat. Azonban a ki a rendőrhatalóságnak, vagy a főszolgabírói ellenőrző közegnek nem tudja bizonyítani iparigazolványt, hogy jogosítva van ipari vagy kereskedése üzésére s az előállított iparcikkék árusítására, az ebben az esetben az árulástól el fog tiltatni. A rendelet Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalához s Biharvármegye főszolgabírói hivatalához is megérkezett.

*** Körözés rablás és lopás miatt.** *Gottlieb Ferenc* egy nagyváradai heti vásáron társával, *Györfy Ferencz*zel együtt *Seres N.* Ferenczről erőszakkal egy koronát vett el. A kir. törvényszék vádtanácsa emiatt őt is, társát is rablás miatt vád alá helyezte. Mivel azonban nem tudják, ez időszert hol tartózkodik, a törvényszék megkeresésére elrendelték megye szerte a köröztetését. *Gottlieb Ferencz* 25 éves, izraelita vallású, székelyhidi születésű és illetőségű egyén. Némileg ismerhető jele a veres haja. — Ugyancsak elrendelték *Bertalan Sándor* érkeserűi illetőségű ember körözését a megyében, mert Nagylétán és Erselinden több rendű betöréses lopást követett el. *Bertalan Sándor* 37 éves ember, arczán forradás látszik.

*** A sarkadi gyilkosság.** *Varga Sándor*, kinek tudvalevően nyakát elvágták és szemét kiszúrták, tegnap bonczolták fel dr. *Fisch Aron* és dr. *Gerő Sándor* törvényszéki orvosok *Nizsalovszky Endre* vizsgálóbíró jelenlétében. A gyilkossággal gyanúsított *Hajdu Mihály* még nem került kézre.

*** Eltűnt karikagyűrű.** *Patka Imre*, betonmunkás nejének *Uri-utca* 15. szám alatt levő lakásában a konyhaállványon hagyott arany karikagyűrűjét valaki tegnap elemelte. Nyomozás folyamatban.

*** Ismét a salak ügy.** Ismeretes, hogy Biharvármegye közigazgatási bizottsága aug. hó 3-án tartott ülésén elutasította a város felekezését, helyben hagyta az alispán azon határozatát, melylyel engedélyezte a biharszilági olaj-ipar részvénytársaságnak a mezőtelegyártélepen a vízhasználatot és viziművek létesítését és pedig azzal okadatolva határozatát, hogy az alispáni engedélyben megsabott vízművek a Sebes Körös vizének fertőzését meg nem akadályozzák s az alispán ha szükséges

lesz, mindenkor fog úgy is tenni intézkedést a Sebes Körös vizének fertőzésének megakadályozása érdekében. A megyei közigazgatási bizottság eme határozatát a város nevében *Dus László* főügyész megfelelőbbre a belügyminiszterhez.

*** Ismét késelés.** Ujabbán egészen divattá lett a durva napszamosok közt a késelés. Tegnap délután is *Magyar Illés* oláh-szentmihályi illetőségű napszamos az Aradi-uton *Forrás Sándor* rovottmultu csavargó napszamos megtámadta, leverte és megkéselte. A súlyosan sérült embert közokórházba szállították, *Forrás* pedig elfogta és lezárta a rendőrség.

*** Ellopott bunda.** *Nagy Dávid* szeghalmi illetőségű hentes szekerről tegnap este a Gilányi soron levő *Klein Sámuel*-féle kocsmánál megállott. Míg ő a kocsmába betért, addig bundáját lelopták a szekerről. A rendőrség a bundatolvajt, ki korán igyekezett ellátni magát téli bundával, körözi.

*** Az osztályosorsjáték** tegnapi húzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

100.000 koronát nyert: 98107.

20.000 koronát nyert: 3745.

15.000 koronát nyert: 6991.

10.000 koronát nyertek: 61023, 99181.

5000 koronát nyertek: 42671, 49113,

77528.

2000 koronát nyertek: 10296, 28364,

67260, 69633, 88402.

1000 koronát nyertek: 33866, 38891,

79577, 104220.

500 koronát nyertek: 4728, 6192, 6696,

11739, 13414, 13961, 11005, 21258, 23750,

24783, 25118, 25596, 25616, 25813, 26249,

27656, 27831, 28461, 29260, 31947, 32082,

32201, 35875, 39300, 41856, 41946, 42671,

47369, 50030, 50576, 51315, 57275, 58465,

61013, 63249, 64642, 69075, 69912, 74336,

77883, 77904, 78155, 79290, 83766, 85435,

85610, 85979, 87197, 91549, 91556, 93105,

93291, 94493, 96214, 98289, 99520, 101397,

102727, 104066, 108372, 108645.

A többi kihuzott számok 200 koronát

nyertek.

x Szülők figyelmébe. Az iskola idény köztöbén nagy gondot okoz a szülőknek, hogy hol szerezhetnek be gyermekeiknek olyan jó minőségű cipőt, kalapot, fehérneműt, olcsó tricót, harisnyát, a mely bármely gyermek pajkoságával dacolva sokáig eltart. Jól jár a szülő, ki e czélból *Leitner László* jőhírű régi nagykereskedő czéget keresi fel, mert ott nem csak a legjobb, de a legolcsóbban is szerezheti be gyermeke kelengyét.

MŰVESZET.

Fényes Mártha hangversenye.

Nagyvárad város közönségének ritka művészi élvezetben lesz része e hó 17-én, a város szülőtte, *Fényes Mártha* a zseniális hegedűművész nő hangversenyt rendez szülővárosában, mely már három év óta hallotta a művész nő játékát. Pedig azóta rendkívül sokat haladt. A művész nő a budapesti zeneakadémián végezte tanulmányait, ritka szép sikerrel. A nyáron lefolyt nyilvános vizsgálaton, melyen a kultuszminiszter is jelen volt, általános tetszést aratott játékával, úgy hogy a fővárosi napi s a szakajtó elragadtatással irt a művész nőről. Most szülővárosa közönségének lesz alkalma meggyőződni, mily magasra vitte az akadémiai kiképzés *Fényes Márta* művészetét. A hangverseny a Fekete Sas nagytermében lesz szeptember 17-én, a löverseny napján. Kivülre felelő Aradi Aranka a Szigligeti-színház új primadonnája is. A hangverseny jövedelmét a művész nő továbbképzésére fordítja. Nagyvárad közönsége bizonyára támogatni fogja a művésznőt művészi vállalkozásában s elősegíteni törekvésében, hogy minél nagyobb dicsőséget arasson a művész nő, melynek fényéből szülővárosára is árad.

TAVIRATOK

Minisztertanács Budapesten.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.)
A miniszteri tanácsot csütörtökön tartják meg, mely után Tisza azonnal visszautazik Gesztre és csak a hónap második felében megy ismét a fővárosba, amikor is újra minisztertanács lesz az 1905. évi állami költségvetés tárgyában.

A pápa üdvözlése a kassai püspökhöz.

Kassa, szept. 6. (Saj. tud. táv.) X. Pius pápa a következő táviratot küldte Bubits Zsigmond kassai püspöknek;

»A pápa szerencsét kíván az egyházmegye kettős ünnepe alkalmából, úgy a te papi felszentelésed 60-ik évfordulójához, mint a kassai egyházmegye 100 éves fennállásához, és zálogként annak a nagy jóindulatnak, melyvel irántad viseltetik, szeretettel küldi apostoli áldását. Mery de Val hiboros.«

Egy herceg szerencsétlensége.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.)
Lajos Vilmos bajor herceg tegnapi esése tolytán agyrázkódást szenvedett.

Félhivatalos czáfolat.

Budapest, szept. 6. (Saját tud. táv.)
A Bud. Tud. megczáfolja a marosvásárhelyi honvédezed 9 embere felől elterjedt halálesetet. Senki meg nem halt, csupán annyi igaz, hogy 130 embert leszereltettek, mert rossz táplálkozásuk voltak és haza eresztették őket. Az ezred egészsége máskülönben kitűnő.

Lujza hercegnő szökése.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.)
Brüsszelből jelentik, hogy a szerelmesek Jersey szigeten vannak. Ez a sziget angol terület, itt fognak megtelepedni.

Plehwe utóda.

Budapest, szept. 6. (Saj. tud. táv.)
Pétervárról jelentik, hogy a czár Plehve utódául Platonov államtanácsot nevezte ki.



REGÉNYCSARNOK.



A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

47

Körülbelül három órát töltött el a rengetegben, de e közben úgy bele tévedt, hogy most nem találta az utat . . . Az a völgy, amelyben a zergét elejtette, három-négy felé is nyitva volt és Jefferson nem tudta biztosan, hogy melyik uton is jött oda . . . Hosszas habozás után megindult az egyik, de, vagy másfél mérföldnyi ut után egy znetaghoz ért a melyről jól tudta, hogy oda mentében nem esett útba. Vissza kellett hát fordulnia és a második úton indult el . . . de egy órai gyors gyaloglás után meggyőződött, hogy ez sem az igazi.

Kétségbeesetten fordult most a harmadik völgytorok felé és lélekszakadva rohant előre. . . A nap már nyugvóra szállt és a mély völgy árnyékába borult, de szerencsére Jefferson így is megbizonyosodhatott arról, hogy most már végre az igazi, helyes uton van. Ez a gondolat szinte

szárnyakal adott neki. Föl se vette a nehéz terhet, melyet cipelt és jó másfél órai sebes gyaloglás után oda ért ahhoz a nagy sziklafalhoz mely mögött elhagyta társait . . . Itt fordult vissza uroljára és köszöntötte őket kalapjával.

Most már fulott és hangosan kiabálva hívta Lucy-t. De hívó szavára senki sem felelt, a viszhangnál egyéb . . . Megdöbbenve sietett előre; ismét kiabált és még hangosabban . . . megint semmi válasz . . . Most megkértülte a sziklafalat és a kis völgybe ért . . . A tűz még ott pislogott, ahol ő megrakta; de senki sem ült mellette . . . sőt a lovaknak s az öszvéreknek se volt sehol semmi nyoma.

Irtózatos, névtelen rémület fogta el a fiatal vadászt — érteni kezdte, hogy valami szörnyű szerencsétlenség történt, mi alatt ő oda járt . . . Megszédülve, tántorogva támolygott oda a tűzhöz, de nem roskadt össze — a veszedelem tudata egyszerre visszaadta minden lelki erejét, megacézolta szívét, idegeit.

Gyorsan rőzsét dobott a pislogó tűzre, mely csakhamar lángra lobbant és megvilágította a helyet körülötte . . . A tűz környéke le volt taposva, lábnyomok keresztelték egymást, annak jelétül, hogy az üldözők utól érték a szökevényeket és éhürcozták őket.

. . . De mind a ketőt elvitték-e? . . . Es hová . . . ?

Jefferson követte a nyomokat, ugyanazon: az uton mentek vissza, a merről jöttek, tehát a Nagy-Sóstó-városba . . . Amde nem mind a két szökevényt hurcozták el: az egyik itt maradt! . . . A hegyszakadék oldalában frissen főlhányt kis halom állt s a mint Jefferson közeledett hozzá, egyszerre mindent megértett . . . A halomba vastag bot volt dugva, rajta egy darab papiros, melyre durva betűkkel volt fölírva

John Herrier.

Elt a Nagy-Sóstó-városában.

Meghalt 1860. augusztus 4-ikén.

Az öreg majoros tehát itt maradt, és frissen hányt sirhalma megdöbbenő jelként meredt a fiatal vadászra, mint a hatalmas mormonszövetség boszújának fenyegető bizonyosága.

Jefferson vadul nézett szét, keresve a második sirhalmot is . . . de másik nem volt sehol. Lucy-t tehát elhurcozták, s a szerencsétlen leányt bizonyára bezárták valamelyik mormon hárembe . . .

E gondolatra vérbe borúltak a fiatal vadász szemei. Most már nem a fájdalom, a kétségbeesés gyötörte: — minden más érzést és földi szenvedélyt elfojtott benne a boszúvágy, mely féktelen szilajszággal tombolt szívében. És lendő apósa sirhalma előtt megesküdött, hogy egész életét, minden erejét ennek a boszúnak szenteli.

Ezzel visszament a tűz mellé, nyugodtan megstúttta a zerge husát, jól lakott, nagyot ivott rá, a megmaradt húst balyuba kötötte és nyomban elindult gyalog a boszúló angyalok nyomán, — vissza a Nagy-Sóstó városba.

Ot napig gyalogolt a vad rengetegben, alig pihenve pár órát éjszakánként s a hatodik napon összetörve, toprongyosan, megérkezett az Eagle-hajóra, ahonnan láthatott a Szentek városára . . . Mikor megpillantotta, vad tűz lobbant föl szemeiben! — megcsikorgatta fogait, kezét ökölbe szoritotta s irtózatos átkok közt fenyegette meg az új Szodomát, mely boldogságától megrabolta.

A város föl volt lobogóva s úgy látszott, ünnepet ül . . . Jefferson csak nézte, nézte és észre sem vette, hogy egy lovas vágat arra az úton . . . Csak akkor látta meg, mikor pár száz lépésnyire volt tőle. Megismerte, hogy mormon, valami Cowper volt, akinek egykor több sziveséget tett. Lekialtott neki, hogy áljon meg s aztán lement hozzá.

— Én Jefferson Hope vagyok, — mondta neki, — ön talán emlékszik rám?

A mormon meghökkenve nézett a vadászra, mert az első pillanatban nem ismert rá ebben a kísértetiesen halvány, lerongyolt alakban; de, mikor ráismert, megszánta és ijedten mondta:

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Allandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cinguius), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

651

polgári- és papiszabó.

KOZGAZDASAG.

A helyőrség élelmi szükségleteinek ellátása. A nagyváradai cs. és kir. katonai helyőrség legénység közétkezési bizottsága a legénység élelmezéséhez szükséges husneműek fűszer szállítására pályázatot hirdet. Erre vonatkozólag a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara a következő értesítést adta ki:

A nagyváradai cs. és kir. katonai helyőrségének közétkezési bizottsága, az 1905. évi január hó 1-től december 31-ik napjáig szükséges marhahus, sertés- és disznózsír szállítására, továbbá az 1905. évi január hó 1-től 1905. évi június hó 30 napjáig szükséges liszt, hűvelyes termények (borsó, bab, lencse,) burgonya, fűszercikkek, stb. stb. szállításának biztosítására ezennel pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1904 szeptember 27. és 28. Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a szóban levő pályázat közelebbi feltételei a nevezett katonai közétkezési bizottság irodájában (vár) a hivatalos órákban megtekinthetők. Nagyvárad, 1904. szeptember hó 6. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: **Huzella Gyula**, kir. keresk. tanácsos, elnök. **Dr. Sarkadi Lajos**, titkár.

A szőlő Biharmegyében. Biharmegyében s a nagyváradai hegyen a szőlőgazdák nagy reménységgel néznek a szüret elé. Ha a tartós szárazság ártott is a remélt mennyiségnek, a minőség kárpótolja a termelést. A szőlőbetegségek nem lepték meg az idén a szőlőket, a szokásos jég sem jelentkezett a szőlőgazdák örömére. A megváltozott időjárás az utóbbi időben elég bőven jelentkező eső aztán még a mennyiséget is megjavította. A szemek szépen megőttek, edesek, egészségesek. A csomageszőők kereskedése javában folyik s ára 36—40 fillér között változik. A szüret idejét legközelebb meghatározza a hegyközség

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1904. szept. hó 5. 6-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmi szereknek árjegyzéke.

Tiszta buza 18.40 18.20 Kétszeres buza 14.40 14.20. Rozs 14.20 11.— Arpa 14.80 14.40. Zab 14.00—13.80. Tengeri 15.60 15.40 Borsó 36.— Lencse 40.— Bab 22.— Köleskása 25.40. Burgonya 8.60 100 kiló lángliszt 34.80. Zsemlyeliszt 34.20. Fehér kenyér liszt 34.— Barna kenyér liszt 32.— Széna fuvarral 8.— Sózott szalonna 1.32.— 6 kiló zsup-szalma 20. 150 dkr. alom-szalma —.14. 1 köbméter bükkfa 6.40. Tölgyfa 6.— Cserfa 6.70. 1 kiló marhahus I. oszt. —96. Marhahus II. o. 88. Marhahus III. o. —80. 1 liter ó-bor 1.— 1 liter új-bor —80. Pálinka —72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.— 1 méterm. kőszó 2.50. 1 mm. nyers faggyu 50.— 1 mm. olvasztott faggyu 70.— 1 mm. szappan 50.— 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar gyapju —. 1 htr ó-bor 66.— 1 htr új-bor 44.— 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 mm. kendermag 28.— 1 mm. köles —. 1 mm. repce —. 1 mm. dió —. 1 mm. mogyoró —. 1 mm. aszalt szilva —. 1 kgr. savanyu káposzta —. 1 kgr. szalonna 1.52. 1 kgr. sertés-hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —80. 1 kgr. vereshagyma —20. 1 kgr. foghagyma —50. 1 kgr. bors 2.40. 1 kgr. paprika 5.— 1 kgr. barna kenyér —24. 1 ltr. kőolaj 44. fillér.

Forgalmi kimutatás 1904. szept. 5. 6-án. Tiszta buza körülbelül 5700 hltr. Kétszeres buza 1000 hltr. Rozs 1600 Arpa 450 hltr. Zab 350 hltr. Tengeri 120 Burgonya 130 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 70 drb. Félhizott 80 drb. 2 évestől feljebb 280 drb. 1 évestől 2 évesig mintegy 380 drb. Süldő 420 drb. Malacz 600 drb. Hizott marha 200 drb. Jármos ökör 670 drb. Fejős tehén 250 drb. Borju 300 drb. Bivaly 15 drb. Juh és kecske 327 drb. Ló 429 drb.

Marha ártáblázat 1904. szept. 5-én. 1 pár I-ső rendű jármos ökör 580—640 kor. 1 pár II-od rendű jármos ökör 480—560 k. 1 pár III-ad rendű jármos ökör 300—470 k. 1 drb fejős tehén 100—220 k. 1 drb vágó ökör 180 kgr. 140—280 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 100—200 k. 1 drb veres borju 24—46 k. 1 db fél éves borju 54—80 k. 1 drb egy éves borju 60—86 k. 1 drb két éves borju 68—140 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 104—110 1 pár fél éves sertés 40—50 k. 1 pár egy éves sertés 66—96 k. 1 pár két éves sertés 90—

152 i drb ló 110—240 k. 1 pár ökör bór 42—58 i pár tehénbór 30—40 k. 1 pár borjubór 12—20 k. 1 pár lóbor 10—20 k.

Határidők.

Budapest, szept. 6.	
Buza áprilisra	10.92
Buza október	10.69
Tengeri	7.56
Rozs okt.	8.28
Zab ápr.	7.36
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 6-án.

Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzalog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Értéktőzsde.

Budapest, szept 6.	
Magyar aranyjárdék 4%	118.90
Magyar koronajárdék	97.10
Magyar vasuti kölesön aranyban 4%	88.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	99.
Osztrák járadék papirban	99.85
Osztrák járadék papirban	1.19
Osztrák járadék aranyban	.99
Osztrák korona járadék	1.53
Osztrák államsorsjegyek	16.10
Osztrák magyarban részvény	7.59
Magyar hitelbankrészvény	649.15
Osztrák hitelintézet részvény	638.
Párisi vista	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.17
Németbirodalmi márka	239.67
Londoni vista	94.92
20 márkás arany	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A ki lábbelieit elegánsan és tartósan megtartani akarja

használjon csak

GLOBIN

legfinomabb bőrtisztító szert jobb lábbelinek.

Egyed. gyár: **FRITZ SCHULZ. Akt Ges. EGER és LIPCSE.**

Szépírászati tanfolyam.

Van szerencsém az iskolai évad előtt a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy nálam mindenki, s ha még oly rossz irással bírjon is, a

szép- és rondirást

18 éven át szerzett tapasztalaim alapján kiváló könnyű módszerem által igen rövid időn belül elsajátíthatja.

Egyszerű és kettős könyvvitel, valamint magyar-német levelezés tanítása.

! Mérsékelt rak !

Kiváló tisztelettel

F e h é r B é l a
okl. szépírómester

Nagyvárad, Lovas-utca 8. szám, a Nemzeti-hídfő újdorosi oldalán.

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban a lap kiadóhivatalában.

M é g c s a k 3 h é t i g.

Hatóságilag engedélyezett

V É G E L A D Á S !

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember 15-ig tart a végeladás s minden elfogadható áron árusítom el a még raktáron levő árukat.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

M é g c s a k 3 h é t i g.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses figyelmét felhívni áruházam ujonnan berendezett

szőnyeg-osztályára

fülő-, ebédlő- cocus-szőnyegek a legnagyobb választékban, linoleum-bőrvásznak a legjobb gyártmányokban.

Kézimunka-osztályomat a bel- és külföld összes ujdonságaival szereltem fel, u. m. scupria gobelin, posztó, congres, északi, teneriffa stb. kezdett és munkákkal.

Női ruha kelmek és selymekben különleges ujdonságok. Vásznak, fehérneműekben csakis elsőrendű gyártmányok, selyem-, szövet- és cloth-alsószoknyák, női férfi és gyermek kalapok nagy választékban.

Rövidárúk, szabókellékek, kötöt- és szövött-árúk nagy raktára.
Női szövet- és flanelblousok, valamint kész gyermek ruhák feltűnő olcsón végleg kiárusítatnak.

CZILLÉR IMRE

áruházában OLASZI, FŐ-UTCZA.

Temesvári bőrkezyük és fegyház kötöt harisnyák.

Folytonos ujdonságok övek és fátjolokban.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám

Művek
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levelborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, várban.

Szolid, szabott árak!

BOROS I. órák és ékszerész

Nagyváradon.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy óra- és ékszerüzletemet Nagyvárad, Fő-utca, (Nyíri gyógyszerár mellett) jelentékenyen kibővítettem és a legfinomabb, legmodernebb árukkal szereltem fel.

Allandó raktáron tartok nagy választékban legfinomabb kivitelű férfi és női aranyórákat, lánczokat, valamint mindennemű arany és ezüst ékszereket. Az eddigi hiányt pótolva, tiszteletben a legjobb minőségű látványos és szerény cikkeket is berendeztem, melyre a t. közönség b. figyelmét külön is felhívom.

Kitűnő szerkezetű tula, ezüst és nikel zsebórák, szabályozott svájci inga órák raktára.

Jutányos szolid árak.

Javítások pontosan és gyorsan eszközöltnak.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, további becses pártfogást kér, tisztelettel:

Boros I.

órák és ékszerész.

„Nagyvárad Hitebank” részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

A helybeli helyörség legénységének élelmezési kezelésénél folyó évi szept. hó 27. és 28-án, délelőtt 9 órakor az 1905. évben szükséges

hús, zsír, liszt, **hüvelyes vetemények stb.**

szállításának biztosítására versenytárgyalás tartatik, és pedig: **27-én a hús és zsirra,**

28-án a liszt, hüvelyes vetemények stb-re vonatkozólag.

A közelebbi feltételeket naponkint délelőtt 10—11 óráig a várban, a helyörségi élelmezési kezelésénél lehet megtekinteni. 874

A j á n l j a

KARDOS LIPÓT

Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Iskolatáskák, írószerek, fiókos- és kézitükrök, levél-kazetták, lavorok, evőeszközök, zsebkések, kalocsni és reggeli cipők, kefék és fésük, esőernyők, férfi- és női fehéreneműek, férfi nyakkendők, őszi férfi- és gyermek sapkák, férfi-, női- és gyermek harisnyák, női fekete és mosó kötények, gyermek empir kötények, szivar- és pénztárczák, fogkefék, szappanok és piperecikkek, gummi-különlegességek, ajándék- és disztárgyak beszerzését.

Becsés pártfogását kérve vagyok

Szerencse bazár

kiváló tisztelettel

Szent.-László-tér, (Kiss Károly mellett.) **Kardos Lipót.**

Baba javítást elvállalok.

Láda és kézi koferek.



KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.



A legújabb **Puch és Helical kerékpárok**

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan
eszközöltetik.

Mindenemű varrógépek és varrógép alkatrészek
nagy raktára.

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönseget
értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvételnek.

686

FIGYELEM.

A közelgő iskolai idényre ugy fiu, mint
leánykák részére szükséges minden-
féle gyermek-ingek, szoknyák, alsó-
nadrágok és ágyneműek

a legolcsóbb árban kaphatók

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

